

ЕВОЛЮЦІЯ ГРОШЕЙ У КОНТЕКСТІ ЇХ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ

студент **Провозін М. В.**

(наук. керівник доц., к. е. н. **Мельник О. І.**)

В сучасному житті суспільства гроші відіграють важливу. У бізнесі, фінансових розрахунках без наявності грошей неможливе укладання угод. Володіння великою кількістю грошей, у нас асоціюється із багатством і достатком. Проте, на запитання, що таке гроші, перехожий навряд чи дасть вам прийнятне визначення.

Гроші – дивовижний винахід людства. Їх головна особливість – можливість миттєво обмінюватись на будь-який інший товар чи послугу. Гроші відіграють важливу роль посередника у товарообігу. Вони є мірою вартості всіх товарів і послуг, що виробляє людство.

Сучасні гроші є результатом домовленості держави і населення: держава здійснює емісію і проводить контроль обігу грошової маси у країні, забезпечує їх надійність і стимулює обмін грошей на товари та послуги.

Аристотель також вважав, що гроші виникли в результаті загальної домовленості між людьми. Однак, це не зовсім вірно. Більш реалістичним підходом є запропонований А. Смітом: гроші є результатом еволюційного розвитку.

Роль і місце грошей у відносинах між людьми легше зрозуміти, дослідивши історію, та виходячи із тих функцій, що виконували гроші на той час, а також вимог, що стояли перед ними.

Перші гроші були зовсім не схожі на сучасні. В результаті неолітичної революції і суспільних поділів праці відбулась спеціалізація виробництва. Тепер землероб міг вирощувати більше зерна, гончар – виліпити більше глечиків і т. ін. Однак не всі вироблені товари були вже необхідні для виробника. Надлишок, що людина не могла використати, обмінювався у іншої на її надлишок.

Ті товари, які найчастіше були потрібні людям, поступово витісняли із обміну всі інші. В різні часи, у різних народів ними були: хутро, худоба, сіль, риба, зерно, чай, рис, дорогоцінні раковини, та ін. Люди з легкістю погоджувались обміняти свій товар на один із даного переліку. В цьому була початкова до грошей – були ліквідними.

Із зростаючою потребою у тривалому збереженні грошей, товарні гроші поступились місцем перед металевими. Злитки металів не мали таких недоліків, як швидке зношення, ушкодження та ін. Металеві

гроші могли тривалий час брати участь в обігу товарів. Водночас не всі метали стали грошима. Ними стали лише ті, які складніше було добути, і, які були коштовними через рідкісність. Цими металами стали золото і срібло. Так гроші стали довговічними.

З посилення потреби у контролі за обігом металів цією справою почала займатись держава, яка і до наших пір бере активну участь у формуванні та обігу грошей. Було встановлено певні вагові критерії до злитків дорогоцінних металів. Згодом почалась чеканка монет. Так держава стала впливати на товарообіг, захищала гроші від фальшування.

З появою перших економічних теорій, що проголосили гроші багатством країни, змінились вимоги до грошей. Їх повинно було бути більше. Однак через повільний ріст видобутку, держава вчинила по-іншому: до золотих і срібних монет почали додавати інші метали. Відбулась перша світова інфляція.

Коли довіра до держави зросла, а в торгівлі при використанні грошей вже не було потреби обмінювати товар на гроші з тією ж реальною вартістю, відбулась заміна монет паперовими грошима. Гроші були дешевими, ліквідними, мобільними, їх номінальна вартість була більшою за реальну.

Наступний крок еволюції грошей здійснили банки. З'явились кредитні операції, що проходили без грошей (точніше обмін товарами і грошми просто розходився у часі). З'явились чеки, векселя, банківські білети, що також виконували функції грошей.

В ХХ ст. гроші вже не підкріплюються золотом, яке з 1978 року стало звичайним товаром. Гроші перетворились на міфічну субстанцію. Однак люди й досі з легкістю обмінюють їх на товари.

Електронні гроші – це крок у майбутнє. Ці гроші не мають матеріального змісту. Вони зберігаються у віртуальному електронному світі. Радикальна революція: до решти корисних властивостей приєднались їх безкоштовність і абсолютна мобільність (швидке обслуговування за кредитними картками).

Введення євро та розробка єдиної світової валюти є корисним, але дещо застарілим в наш час. Оскільки самі по собі гроші не несуть користі, вони не мають бути засобом накопичення їх матеріальне існування не виправдане. Портативні віртуальні гроші – ось логічне продовження їх довгої багатовікової історії.

Варто звернути більше увагу не на гроші, а на товари. Населення, що постійно зростає потребує додаткового товару, а не додаткової вартості.